

נימוקי שופטים פרס עידוד היצירה - 2010

צוות השופטים: ד"ר דומיניק לוי אייזנברג, דרורית גור אריה, גלעד אופיר

חנאן אבו חוסיין

בעבודות הווידיאו והמיצבים של חנאן אבו חוסיין מגויס הגוף שלה למערכה עיקשת וחמורה. הגוף והקול בעבודותיה מופרדים זה מזה ומהפער הנוצר ביניהם עולה מחאה עיקשת ומטרידה; התרסה גורפת נגד כל מעגלי הכפייה המופעלים כנגדה כאישה, כפלסטינאית וכאדם. מעגלי הכפייה מפרקים ומפצלים את זהותה בין מוקדי הסמכות השרירותיים והאכזריים. מעגלים אלו, המצירים כל צעד, פוסלים ודוחים את תשוקתה העזה לחירות, לחופש הדיבור ולחופש התנועה. עשייה כזו היא בבחינת שחזור הכלים באמצעותם מופקעים ממנה השליטה בגופה, בביתה ובעולמה. באמצעות הדמיה בתלת מימד, בצליל ובקול של מוקדי הפגיעה, היצירה מתווכת בין הזעם השותק לדיבור בריש גלי. החומרים המשמשים אותה פשוטים, ישירים וחזקים. העצמים המאכלסים את המיצבים מייצרים סביבה ומראות הזויים ומרתקים, מעוררי קרבה אך גם דחיה ואימה. אימה האורבת במרחב הבית, הפרטי והקולקטיבי. אבנים ומרצפות, גושי עץ עלומים ומחוספסים, כולם לקוחים מחומרי היום-יום וממקמים את המחאה - בעשייתה המופתית של האמנית - בשפה מקומית, כלומר פוליטית/אינטימית.

דוד בהר-פרחיה

עבודתו של בהר פועלת על קו התפר בין פיסול לארכיטקטורה, מחברת בין רישום לוידיאו, בין מיצב למיצג. בהר מרבה לעסוק בחוויה הפיזית של היצירה האמנותית וביחסי הגומלין בין אמנות לפעולה. בהר בוחן את מושג ה"מקום" תוך התייחסות למרכיבים תרבותיים, חברתיים, היסטוריים ופיזיים-גיאוגרפיים של המקום; יצירת זיקה בין המימד החומרי-ארכיטקטוני למימד האנושי, בין העבר להווה, בין החולין לרליגיוזי. יצירתו המתערבת במקומות קיימים תוך שינוי, הסטה, וערעור על תפיסת המציאות כדבר מוחלט מייצרת חווית צפייה פעילה, רב-חושית ואינטראקציה בלתי אמצעית עם היצירה, תוך שהיא ממקמת את הצופה כמרכיב אינטגרלי בתוך היצירה. בהר חותר להציע נקודת מבט אחרת על המציאות, יחסי חלל ריאלי והחלל התרבותי, תוך הרחבת הקריאה של יחסי אמנות-סביבה-קהל.

איילת כרמי

כרמי בוראות עולמות אוטופיים, מלהטת בין דימויים, פורמטים, בין דו ממדי לתלת ממדי, ציור ופיסול, מבקשת להבקיע אל צורניות מסוג אחר. ציוריה המבוססים על הכלאה, הצלבה והיברידיזציה מנהלים דיאלוג עם עולמות הזויים, דמוניים, הנעים בין רצינות והומור, עבר והווה, טבע ותרבות, גברי ונשי, אוטופיה ודיסאוטופיה. מסעותיה התרבותיים והמיתולוגיים הנרשמים ישירות על גבי קירות, ושכבות של ניירות פרגמנט, מודעים לארעיותם ועם זאת מצהירים על התקיימות ונוכחות במרחב. כרמי נשענת על עולם הסייבורג, המדע הבדיוני והטכנולוגיה, ואלה מתרסקים לעבודותיה, מותירים מקטעים של דימויים, הנעים בין האירוני לפרוורטי, בין רישום עדין לתוכן בוטה וברוטאלי, מייצרים שפה מהודקת בעלת הבטחה לבאות.

עידית לבבי-גבאי

עידית לבבי, בין האמניות הראשונות שבראשית שנות התשעים של המאה העשרים העלו בעבודותיהן את נושא ה'קִיבוץ' מנקודת מבט נשית, ביוגרפית, וכפתיחה לדיון רחב בשיח האמנות הישראלית.

בעבודותיה, בציור ובמיצבים שונים ממקמת עידית את אחד המיתוסים הרדיקליים בחברה הישראלית. ציוריה מציעים מרחב ומקראה המבקשים לגעת ולהתרחק בעת ובעונה אחת, היא חוזרת על מספר צורות יסוד, מין ארכיטיפים פרטיים שמלווים אותה במשך השנים, גם כשהטכניקה וסגנון העבודה משתנים. בעבודותיה מרבים להופיע כתמים ושדות ציוריים, דגלים, קווי מתאר וגבול, משבצות של מפת שולחן או צורות מופשטות של מרחב ואור. מגבת המטבח הצבעונית המחזירה אותנו לרגעי אור וחום, לזיכרון ילדות, היא גם טלית ודגל, היא מצע ומיתולוגיה. שפתה הציורית מציעה חומרי מחשבה, תמות ומוטיבים עשירים בהקשרים של זיכרון ותודעה קולקטיביים ואישיים. עבודותיה של לבבי מטמירות את חווית הילדות וההתבגרות בקיבוץ מעיסוק במקום והיסטוריה לחוויה חזותית וחושנית ולמטפורה ישראלית רחבת היקף.

עידית לבבי היא עורכת עמיתה וממייסדות כתב העת 'קו נטוי', כתב עת לאמנות וספרות. מרצה בכירה במכון לאמנות באורנים.

יוסי מרק

מרק הינו סמן איכותי בשדה הציור הישראלי הריאליסטי. גישתו האישית מייצרת קשר מהותי בין תוכן לצורה, שאינה הולכת שבי אחרי פני השטח עצמם, ואף אינה נוטה לאידיאליזציה של הקיים. ציוריו נעים בין ההגות והאנליטי לפואטי, בין צמצום ופשטות ויזואלית למורכבות רגשית, בין הקשרים עכשוויים לבין מרחב עשיר של תצורות עבר קלאסיות. ציוריו נשענים על התבוננות ישירה, ממושכת וממוקדת במציאות, מפיקים מהשפה מגוון עשיר של דיאלוגים, תוך חתירה לגעת במצבי אנוש בסיסיים. מרק משכיל לייצר בעבודתו רגעי חסד אניגמאטיים של הוויה יומיומית מכונסת, וזאת מבלי לאבד ולו שמץ מן החומרה שבמפוכחות הקיומית המוקרנת מבעד למבטן ויציבותן של דמויותיו. מהלכיו האתיים והאסתטיים של מרק המקיימים זיקות אל מחוזות תרבות של הווה ועבר, מערב ומזרח (רחוק) יוצרים מפגשים תודעתיים שהם מעבר למקום ולזמן, תוך שנוגעים בהלכי רוח המחלחלים עמוק מתחת לפני השטח, יוצרים יופי צרוף הספוג בפשטות, ובעצבות המלווה את ידיעת החלוף.

אסי משולם

בקולו החריג משמש אסי משולם כ"ילד הרע" של האמנות הישראלית. חקירתו האובססיבית את דמות האדם ופני המציאות על האבסורד שבה מקעקעת מסורות אמנותיות ארוכות שנים ממסורת היופי המערבי, הדיוקן העצמי ועד לתיאורים של מוראות יום הדין וזוועות מלחמה. עבודותיו היצריות המורבידיות מערערות על גבולות הכיעור והיופי, הטוב והרע, האנושי והחייתי. הממד הגרוטסקי - העיוות, ההקצנה, ההגזמה וההזרה - משבש כל סדר מוכר ומחצין את האזורים הבזויים של הקיום. האתר הגופני משמש למשולם כמרחב הפעולה האמנותי, האתי, והתיאולוגי. בתחילת דרכו היו אלה מניפולציות דיגיטליות של שיבוטים ועיוותים עצמיים, מיני הכלאות בין האנושי לחייתי, בהמשך מיצבים שהעמידו עולם כאוטי שופע אכזריות, אלימות, זוועה וחולי שנועדו לעורר תחושות של קבס ודחייה, כאלגוריות סרקסטיות של פרוורסיה, המפשיטות את האדם מקליפותיו האנושיות, חושפות את פגיעותו לזרעי הרוע הטמונים בו עצמו. הגאולה על דרך השלילה, בחינת מושגים מכוננים כדת, אידיאולוגיה ומוסר מתנסחת כמשנה מהודקת וסדורה ב"לקסיקון העקרים"- שבה ממריא משולם לשיא אמנותי רב-רושם. תורתו הטקסטואלית והחזותית מתחקה אחרי דוגמות תעמולה דתית, מרוקנת אותן לטובת אלטרנטיבה נשכנית בלתי נשכחת, הפותחת דיון חדשני על מידות וערכים.

אורית סימן טוב

בצילומיה של אורית סימן טוב באים לידי שילוב מבט מתבונן ופרספקטיבי ומיפוי של המראה בעת ובעונה אחת. אורית חושפת מורכבויות של מציאות ישראלית, מבטה מופנה אל אתרי ארץ שונים, היא מחברת, קושרת את העכשווי והזמני עם מופעיו של העבר המיתי בנוף הפתוח והאורבני. בתמונותיה מציעה אורית אתרי מפגש סינתטיים, אותנטיים, תמונת עולם המושתת על התבוננות חריפת עין, על מתח מרתק בין המרחב ממשי והפיכתו לכלי חזותי מדויק כצילום, כמפת מקום שהיבטיו ומציאויותיו משתנים תדיר, והתגלויותיו ההיסטוריות, הפוליטיות והחזותיות מרתקות אותה.

סשה סרבר

ההצבות ועבודות הפיסול של סרבר מציעות תעוזה ורעננות למרות הצמצום בחומרים ובאמצעי הפיסול. חומריו "הנמוכים" כמו קלקר, גומי, שעווה, מופקעים משימוש המקורי לטובת צורות טעונות. סרבר מסמיך את הנורא והיפה, הטרגי והנשגב, תוך דגש על תהליכים של התפוררות והתכלות. נטוע במסורות פיסול קלאסיות, הוא מציע עושר אסוציאציות הפונות לתקופות קדומות באמנות, אך ממירם בעכשווי, תוך אמירה על התחליף, המתחפש; הדגשת הפגום, המשיל את חומרת השלמות לטובת הפואטי והאנושי. סרבר מתעמת עם המודרניזם ועם דימוי האתוס הציוני, מציע פרשנות משלו למהות הגבורה ולעיצוב תבניות הנוף הציוני, שואף בתוך כך ליצירת מסורת פיסולית חומרית מקומית חדשה.

עדה עובדיה

ציורה האקספרסיבי של עובדיה מתיך חריגות, נדחות ותודעה חברתית. דמויות חסרות זהות, בעיקר שחורות ואקזוטיות, חוזרות במגוון וארציות, משדרות שוליות, זרות ניכור ואימה. עובדיה מציעה ביקורת שנונה כנגד פוסטקולוניאליזם, נרדפות וגזענות, ויוצאת כנגד התרבות הקפיטליסטית המדושנת המשמרת את מקומו של "האחר" כפראי, פרימיטיבי וכדחוי במעגל הגלובלי. עבודתה שופעת החיוניות מעמידה פער בין תוכן טראומטי לבין השפה המייצגת אותו: הבניה רופסת של הדימויים, שפת מכחול קלילה וחושניות המייצרים מבע נשכני נוקב. הציור של עובדיה התר אחרי הגולמי, הבלתי אמצעי, החשוף והמיידני, משייכה לקבוצת אמנים צעירים מבטיחים בשדה הציור הבינלאומי והישראלי המעמידים את המתילד, המרושל במכוון, משכילים לחבר חיות והומור שלוח רסן הדר בכפיפה אחת עם סבל וכאב. המחווה הציורית הרעננה של עובדיה מכוונת להשיל מוסכמות, כללים וגבולות, ולעלות בתוך כך שאלות אודות טבע הייצוג עצמו.

עוזי קצב

עבודותיו של עוזי קצב מקיימות זיקה למסורת הציור הריאליסטי, כמו למסורת ציורי הבארוק הספרדי. נושאים בנאליים כמו כוס המונחת על שולחן, וילון, דמות, ומיני תפנים מצוירים בהצבה ישירה, תוך הפגנת יכולת טכנית גבוהה, באופן שלם ומלוטש. עם זאת דומה כי המציאות בציוריו של קצב אינה נגישה ועוטה מעטה של מיסוך וערפול. קצב מתייחס לנושא המבט ולתקפות הדימוי. המציאות בציוריו עוברת דרך פילטרים, נעה בין ציור לצילום, מתייחסת להוויה שכבר נטמעה בתודעה כזיכרון וכהדהוד למראה מוכר. ציורו של קצב בעל עידון רב, ומראותיו מקרינים שקט עמוק. מה שמוכר כיציב ומוצק מתגלה בציורו כפריך וחמקמק, מראות על סף נמוגות המחלחלים אל מחוזות שמעבר לממשי.